

Педченко Ганна,
к.е.н., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ТДАТУ
hanna.pedchenko@tsatu.edu.ua

ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕС-ОСВІТИ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Ключові слова: бізнес-освіта, економіка знань, моделі університетів

В роботі обґрунтовано необхідність переходу держави до економіки знань як нового економічного укладу. Розглянуто основні моделі організації діяльності університетів та чинники, що зумовлюють відповідну трансформацію бізнес-освіти.

Pedchenko Ganna,
Ph.D., Associate Professor, Department of Business, Trade and Stock Exchanges, TSATU
hanna.pedchenko@tsatu.edu.ua

TRANSFORMATION OF BUSINESS EDUCATION IN THE CONDITIONS OF KNOWLEDGE ECONOMY

Key words: business education, knowledge economy, university models

The paper substantiates the need for the transition of the state to the knowledge economy as a new economic system. The basic models of university activities organization and the factors that cause the appropriate transformation of business education are considered.

Глобалізація, технологічна та інформаційна революції, суттєві фінансові та екологічні зміни обумовили стрімке поширення нового економічного укладу, що характеризується використанням новітніх високопродуктивних та наукомістких виробництв, широким інноваційним розвитком, переходом на стратегії, що базуються на знаннях, реалізацією інформаційної, наукомісткої продукції, – економіки знань. [1]. За цих умов важливого значення набуває система бізнес-освіти як складова глобального освітнього простору, що покликана створювати національну та світову бізнес-еліту.

Під економікою знань розуміють сферу виробництва товарів і послуг як сферу практичної реалізації людського інтелекту, де домінуючим і пріоритетним ресурсом є знання, котрі стають новою актуальною основою конкурентоспроможної діяльності економічних суб'єктів у сучасному глобальному господарстві [2]. Величезну роль на шляху формування сучасної економіки знань відіграють університети як центри бізнес-освіти, які за своїм характером безпосередньо пов'язані з розвитком продуктивних сил, і саме на їх характеристики впливають зміни технологічних укладів, зумовлюючи трансформацію моделей організації їх

функціонування. У відповідних дослідженнях склалося чотири основні моделі організації діяльності університетів:

1) Університети першого покоління є такими, що навчають, і становлять більшість з наявних у світі інститутів вищої освіти. Науково-дослідницька діяльність в таких університетах істотно обмежена або повністю відсутня. Значна частина університетів першого покоління надає освіту на рівні вищого професійного. Вони реалізують функцію освіти, є ефективними в трансляції знань, розвитку талантів студентів, підготовці кадрів для традиційних галузей економіки та здатні виступати в ролі соціального ліфта.

2) Університети 2.0 вже мають у своєму розпорядженні науково-дослідницьку базу, серед викладачів є справжні вчені, а освіту тісно пов'язане з науковими дослідженнями. Це не просто «освітні установи», а дійсно університети як такі [3]. Вони реалізують нарівні з освітньої, дослідницьку функцію, придатні до генерації нових знань за допомогою дослідницької діяльності і компетентні в якості центру консалтингового сервісу для ринкових гравців; виконують наукові дослідження та створюють технології на замовлення партнерів, отже здатні до комерціалізації знань в форматі НДДКР.

3) Концепція Університету 3.0 передбачає створення всередині університетів інтегрованого освітнього, наукового та підприємницького середовища для комерціалізації наукових розробок, а також спрямована на виконання завдань щодо підвищення якості та ефективності практико-орієнтованої підготовки фахівців. Вони реалізують нарівні з освітньої та дослідницької функціями функцію трансферу технологій і доставки їх кінцевим користувачам. Отже, в них відбувається ефективний процес комерціалізації технології, розвинена підприємницька культура, створюються технологічні стартапи, реєструються патенти, вони вміють налагоджувати ефективний діалог з представниками бізнес-спільноти, оперативно реагують на запити щодо випуску нових фахівців, які відповідають очікуванням ринку, реалізує дослідження у відповідних областях.

4) Модель Університету 4.0 передбачає, що виш не тільки виконує освітні, наукові та комерційні завдання, але і служить свого роду центром для підприємств, громадських організацій, тощо, тобто він здатний стати лідером розвитку високотехнологічних галузей та максимально ефективно виявляти функцію капіталізації власних знань [4].

В сучасному світі відбувається перехід до принципово нових процесів створення активів для споживачів. Ці процеси є послідовністю стадій створення продукту з новими функціональними властивостями для кінцевого споживача. І якщо в університетських моделях до 3.0 провідна роль належала технічним університетам, то в моделі 4.0 чітко видно бізнес-спрямованість університетської освіти. Серед чинників, що зумовлюють відповідну трансформацію бізнес-освіти можна виділити наступні: пошук вишами

альтернативних джерел фінансування; розвиток комерційної складової їх роботи; глобалізація, відмова від принципу «регіональних монополій»; зміна форм організації науки; необхідність забезпечення ефективності управління в нових умовах; нагальна потреба у науково-орієнтованій бізнес-освіті [5].

Тільки ефективна реалізація державою сукупності заходів щодо формування відповідних умов для подальшого зростання науково-освітнього та професійного потенціалу країни, розвитку підприємств-продуцентів високих технологій та нової інноваційної продукції, забезпечення інформаційної підтримки та легких, зручних комунікацій, впровадження та безупинний розвиток програм результативної інноваційно-інвестиційної політики дозволить забезпечити сталий розвиток України, успішний перехід на засади економіки знань та можливе економічне лідерство [1].

Список використаних джерел

1. Педченко Г.П., Педченко Е.П. Трансформація вищої освіти в умовах розвитку економіки знань. *Прагматизм у підготовці майбутніх підприємців*: матеріали III науково-практичної конференції. Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, Мелітополь, 2021. С. 6-11.

2. Жарінова А.Г. Економіка знань: зміст та роль інтелекту людини в її формуванні *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*: зб. наук. праць. Київ, НАУ, 2010. Вип. 28. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2010_28/Jarinova.pdf (дата звернення: 15.05.2021).

3. Виссема Йохан. Університет третього покоління: управління університетом в переходний період: пер. с англ. Москва : Сбербанк, 2016. 422 с.

4. Kozlouski V., Weidi Zhou. The paradigm of the University 4.0 concept: new dimension of higher education in the modern economy. *The balanced development of national economy under the conditions of modern World transformation*. Daugavpils, 2019. С 176 – 186.

5. Педченко Г.П. Сучасні аспекти формування інтелектуального трудового потенціалу аграрних підприємств. *Ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств*: матеріали X міжнар. наук.-практ. конф. ЛНАУ, 2-4 червня 2021 р. Львів, 2021.